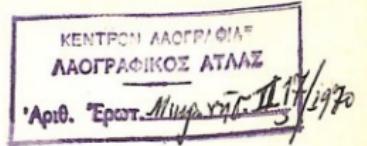

17

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
Α Θ Η Ν ΑΙ (136)

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Α Θ Η Ν Α Ι 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) Πτονέας.....
 (παλαιότερον ὄνομα:), Ἐπαρχίας Χίου,
 Νομοῦ Χίου.
 2. Ὄνοματεπώνυμον τοῦ ἔξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Νικόγαος
 ή Καρχηδόνης ἐπάγγελμα Διδάσκαλος.
 Ταχυδρομική διεύθυνσις Πτυνίας Χίου.....
 Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἔξεταζόμενον τόπον 1
 3. Ἀπό ποια πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίαι :
 α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον βοιωτικὴ Κατερίνη
- ἡλικία 68 γραμματικαὶ γνώσεις Απόστολος Διδασκαλεῖ
 τόπος καταγωγῆς Πτυνία
 Χίου.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Α. α. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΙΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποιαὶ ὀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίσαντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βιοσκήν ποιμίων ; Ηι..... ορειναὶ..... μεγαλοχαῖ.....
 αραιωρεῖσαν διὰ θεομήνιον ιανουαῖσσαν Οιγια
 'Υπῆρχον αὐταὶ χωρίσται ἡ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα ; εγχορηγῶν φύρισται
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ως ἴδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δῆλ. εἰς τοὺς χωρικούς· β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ἐλληνας ἢ ἔνους, ως π.χ. Τούρκους")· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.
 λεις..... γλαυκα..... ψρακωδα.....
- 3) 'Ο πατήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ; Σκανδικεύεται..... εργατικές..... εργατικές.....
 γελέθει..... καί..... γαρέα.....

β'. 1) Οι κάτοικοι άσχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δῆλο. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

συγχρόνως εἰς αὐγούστα διηγειράντες

2) Οι τεχνῖται (δῆλοι οἱ βιοτέχναι) άσχολούνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ;

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημάνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοι ειργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους δρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ δόλόκληρον τὴν οικογένειάν των ;

Λύκριτος οἱ οἰωνοί καὶ θνατιστοί
γένοι ωραίοι εἰνον δρονιμον Ριάσιοις

2) Πῶς ἐκαλούντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπτροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.). καττῆγοι. Μίσια ἦτο ἡ κοινωνική των θέσις ;

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα;)

4) Ἐχρησιμοποιούντο καὶ ἔργαται ; ἐποχικῶς, δῆλο. Ωστὸ τὸ θερισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγγτὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προτίχοντο οὗτοι ἡσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ;

Νέας Κοινωνίας Συμμεμονώντων δρόσες
Κατάρες μαι γρανάες καὶ ημερομίσθια

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν val, ἀπὸ ποίους τόπους προτίχοντο ;

Οἱ φοραὶ εἰρην διοργανοι Συμμεμονών

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἔργασίας ;

καν. τιν μαι δρυτεύονται Κίον.

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἔργαται ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζῆδες), πραματευτάδες (έμπτοροι) κλπ. ;

γ. ὡρέταις ; έργαται οργανισταί εἰς μη.

- δ'. 1) Πώς έλιπαίνοντο παλαιότερον τά χωράφια: μὲν ζωϊκήν κόπρον
(βιῶν, αίγοπροβάτων κλπ.), φυτικήν (μὲν καῦσιν: α) τῆς καλα-
μᾶς μετά τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἡ μὲν κάλυψιν (παρά-
χωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

Μέ... γηιάνι... με' αρού.

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον
σας; *επο.. ρο.. 19.35.*

- ε'. Απὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργι-
καὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; *Το.. 19.45.. ρο*

σιδηροῦν ἄροτρον.. μετανέργησαν.. το.. 19.55

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, θηλ., μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).
Εἰς ποῖα κτήματα ἔχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;
Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ απὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμή-
θεία αὐτοῦ?

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἑκάστου τύπου
σιδηροῦ ἄροτρου μὲν τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν
αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρῳ παρατιθεμένου.

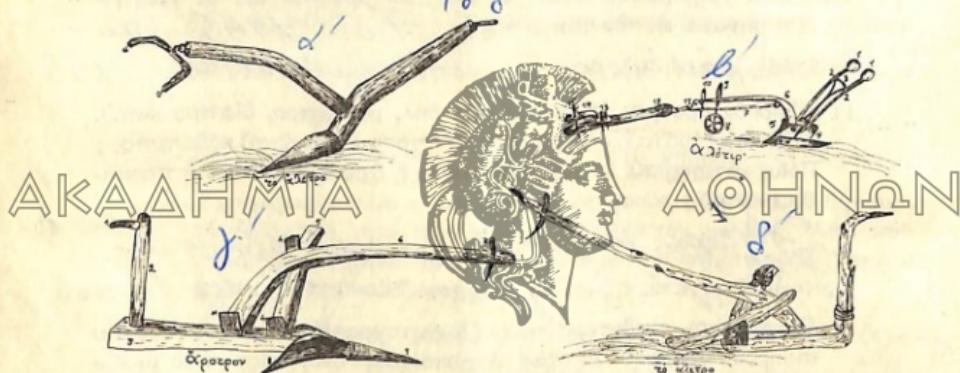
- 1..... *χίρι.. 4.. υ. ρά' .. 7..... 10.. Λευκός*
2..... *5..... -..... 8.. Ορόντηρον.. επο.. 5.. 10*
3..... *6..... -..... 9.. Ζέργεια.. γρά'.*

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει); *επο.. ρο.. 19.55.*

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ *Οχτι.*

- 4) Μηχανή δεσμάτων τῶν σταχύων (δεματιῶν) *Όχι*
- 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ *Όχι*
- στ'. 1) Τὸ εὐλίνον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιόν εὐλίνον ἄροτρον *Οχιάσιας γεωργός*
-
-
- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφὴ τοῦ παλαιοῦ εὐλίνου ἄροτρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονίζομενα ἐνταῦθα ; *Tο' 8'*

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ εὐλίνον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς δριθμοὺς ἐν χρήσει δύνοματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἔξαρτημάτων αὐτοῦ.

1.	6.	11.
2.	7.	12.
3.	8.	13.
4.	9.	14.
5.	10.	15.

⁽¹⁾ Εὖν εἶναι δύνατελάτε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησιν).

- 4) Τὸ δὲ νῦν. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιθάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἡ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἔχαν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἑκάστου.

Τοί αὐτοί... διάρρηστα... εἰδήση
χωραγιῶν... εγκαταστάσεων... γεέ
γεών... οὐ!

- 5) Ποιὸν τὸ σχῆμα τῆς σπάμης τοῦ ἀροτρου;

Σχῆμα... σπάμη... τοῦ... ἀροτρου

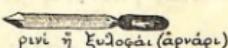
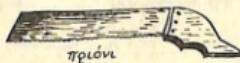
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΛΟΓΙΩΝ

- 6) Ἡτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἡ σιδήρου

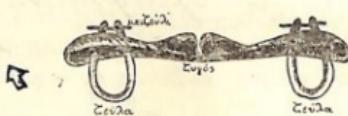
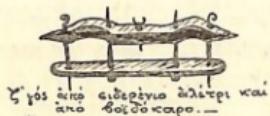

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάτι κλπ.)

Σκεπάρνι... πριόνι... ἀρίδι...
ξυλοφάτι... γρ. 1. ογδε

- 8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, δργωμα) ποῖα ζῆσα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζέων, δηλ. ἴππος, ἡμίονος, ὅνος.
 β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διά τὸ δργωμα δύο ζῆσα ἢ ἔν ;
 9) Διά τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῆσα ἥτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;

Σχεδιάστε τὴν μορφὴν τοῦ παλαιοτέρου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ δύνομάστε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἔξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεύλια κλπ.).

- ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
- 10) Σχεδιάστε ίδιαιτέρως τὴν μορφὴν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.
- ()

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὄποιος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διά τὸ δργωμα ; (Σχεδιάστε αὐτόν).

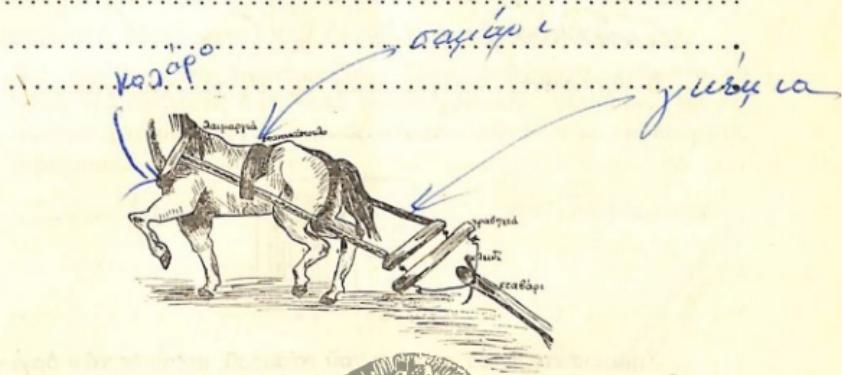
.....
 Ζεύλα
 Ζεύλα
 Ζεύλα
 Ζεύλα

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ δργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; 19.3.5.

Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; γ.ε.

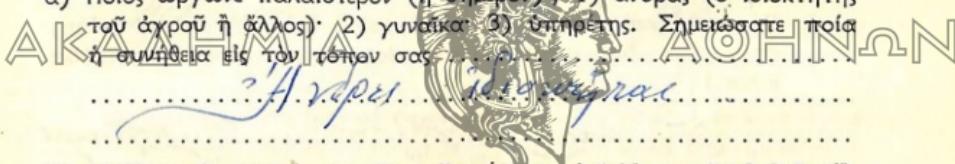
.....
 Ζεύλα
 Ζεύλα

Περιγράψατε και σχεδιάσσατε (ή φωτογραφήσατε) τήν σκευήν, την όποιαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

ζ. Ἀροτρίασις (ὅργωμα) καὶ σπορά,

α) Ποῖος ὁργώνει παλαιότερον (ἢ στιμερὸν) : 1) ἄνδρας (ὁ ἴδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος). 2) γυναῖκα 3) θυτηρέτης. Σημειώσατε ποία συνηθεία εἰς τὸν τέττον σας

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν)

.....
.....
.....
.....
.....

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

.....
.....
.....
.....
.....

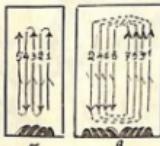
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργός τὰ ζευγμένα ζῷα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὅργωμα· μὲ σχοινί, τοῦ ὅποιου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῆ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζώων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδίασμα ἢ φωτογραφία).

.....
.....
.....
.....
.....

- 4) Σχεδιάσσατε πώς έγίνετο παλαιότερον (έπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές), κατ' εύθειαν γραμμήν, ώς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

*Κα... μακα... τος... δια... εράσσων.
Λαντ.στροζ... ε... α'*

ἡ ὄργωνεται περιφερειακῶς ώς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε μὲ τὸ σημείον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὄργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὄργωμάτος σχεδιάσσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ στροῦ ἔγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (θηλ. σπορές ἢ στερείς, οὐτάμιες, οιαστιές, μεσδράδες κ.λ.π.) ;

Στρ... λωρίδα... σε... λεύχη.

Πῶς ἔχωρίζετο ἡ λωρὶς (ἡ σποριά) ; μὲ αὐλακιάν ;

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον ;

*Σερεισν... εις... ε.ε... σειρή^η
(σοαράς) εις... αιώνατα... ζειρή.*

- 7) Ποιοι τρόποι ἡ εῖδη ὄργωμάτος (ἄροτριάσεως) ἥσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μὲ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ. ;

καθέ.τως.

Εις ποῖα δργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων.

γ) Ἀροτριάσεις (δργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα δργώματα ἔγινοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικήν περίοδον. Πῶς λέγονται (όνοματολογία) τὰ δργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

Kατ' εἰδέναι ταν δργάτας.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Απαντήσατε δύοις, ὡς δινωτέρω)

Μέσοντας την παραγωγή

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΙΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ σπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγράνάπτασιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν στάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

Σταριάνας κάρυοντας ταν δργάτας

- 4) Πόσα δργώματα γίνονται διὰ κάθε είδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβισίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν είδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχήν;

εποχή την δργάτας

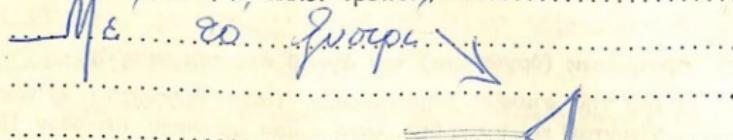
- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκινο εἰς αὐτὸν περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος, διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἔδαφους ;

την δργάτας μερούς στίμος μετασκηνώντας είναι ταν δργάτας

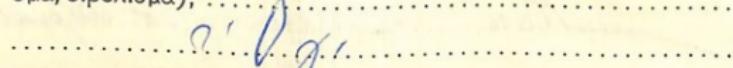
- β) Μὲ ποῖα γεωργικά ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνί κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (δργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἡ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ όποια κολλῶνται εἰς αύτά. Μὲ ἐλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἡ όποια ἔχει τοποθετηθῆνεις τὸ ἐν ὅκρον τοῦ βουκέντρου ἡ μὲ ἄλλον τρόπον;

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ισοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα);

3) Ἡ σκαφὴ μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὄργωθῆ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ.ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὧν ἄνω (1 - 3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἑκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἡ φωτογραφία. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἡ τοῦ κήπου π.χ. δικασμάς, ἡ τσάπτα κ.ἄ. (Σημειώσαστε τὸ δνομα, τὴν χρῆσιν

έκάστου καὶ παραθέσατε ίχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοί οὗτοι ώς καὶ αἱ ἐργασίαι πού ἔκτελοῦν

.....Βοηθούν καὶ μέχρι τελής εἰσι -
.....ν. Σέες

- 7) Ποῖα χωράφια ἔκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν δσπτρίων. Πῶς ἐγίνετο η σπορὰ καὶ η καλλιέργεια ἔκάστου εἴδους.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ
.....μοναστική... ποιό... μέτρον, τε... μοναστικά... δημ.

- 8) Ποῖα χωράφια ἔκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

.....Σεν... Εποιηση... Ηλιαζερα
.....Χωράνια.....

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) η καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασίες (βραγγίες) καὶ ἄλλως.

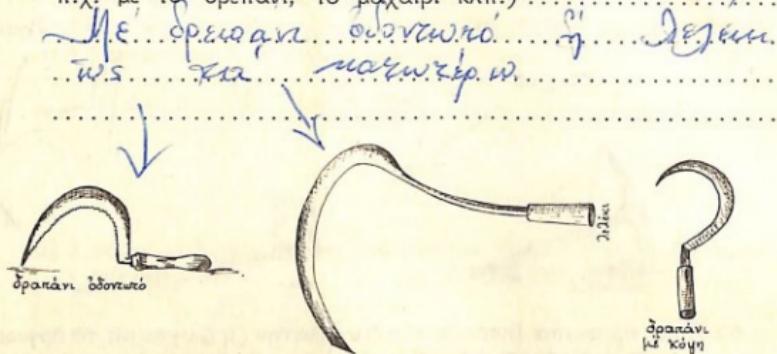
.....Φυτεύονται... Επε... αε. Μέσα.....

B. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

a. Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποιὸν ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ίχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. μὲ τὸ δρεπάνι, τὸ μοχαίρι κλπ.)

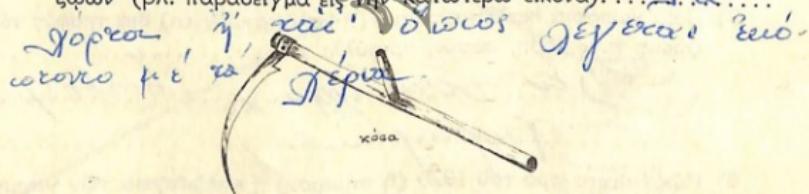

Ἐάν ήσαν (ἢ είναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ
σχεδιάσετε τὰ ἔργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

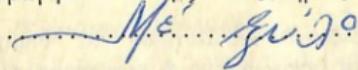
ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποια ἄλλα ἔργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο
(ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν
ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).

- 3) Ἡ λεπτής (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἔργα-
λείου ἦτο δύμαλή ἢ ὁδοντωτή; (Σχεδιάσσατε αὐτήν)

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσσατε ἢ φωτο-
γραφήσατε αὐτήν). Ο σιδηροῦς σκελετός πῶς ἐλέγετο;

- 5) Ποιος κατεσκεύαζεν αύτά τὰ θεριστικὰ ἔργα λεία (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.)
- οι Δραΐδες..... και..... τίκου μαζ
- 6) Τίτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὅχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ δισπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζῷων (τῆς ρόβης κλπ.)
- Nai'

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποιὸν ὑψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ὅλλο κοπτέρδον μέσον ὁ σίτος, ἢ κριθή, ἢ βρώμη, ἢ σίκαλις κλπ.
- Με χρε... μακρι... μονά... σε... γιγ
- 2) Οἱ στάχυες ποὺ ἔμεναν (ἢ μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζὶ μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ Δραΐδες αντανακλαστική ΑΘΗΝΩΝ

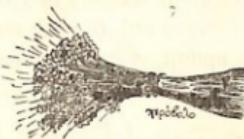
- 3) Ποὺ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ὅλλει πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιά), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν απ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίες, πιάσματα, χερίες, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα;
- Ναι... είδος

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χερίες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ δύο; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρός) χωριστά; "Οπου τοποθετοῦνται πολλά μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εύρισκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

..... 4-5.... τρυπανιές..... ξεγένονται..... 1.... δραΐδες.....
 Λα... δραΐδες..... αλεστέριον..... έπα... Σεραΐδες
 Ναι..... μεγάλα..... παναδηκόντες..... σεμερίες

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζὶ δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές.

.....
Драгица.....

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναικες ; 'Υπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἡρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλον τόπον καὶ ποιον ;

Ἄνδρες... μας... γυναικες... Ζεν.
Επαγγελματίαι... Σκοπόν... τόπον... Εφισταί...
Ουδασι... Ζεν... από τοπούν... Σκοπεύεις... με... έργα... τελεῖς

2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι μὲν ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
σποκοπίν (ξεκοπίη). Ποια ἦτο ἢ ὀώσιθητο εἰς χρήματα πλεισ-
τεῖδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἥτο μετὰ πάροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ
φαγητοῦ ; (Παραδέσσετε με τας πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν)

*Ταξιδιώτες... με... γοργόνια... λιμναία...
Σημερόν... γεέ... γηγερομίσθιον... ζενετι...
γεέ... μετασι... γαργάνια...*

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναικες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ίδια τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμὸν ; 'Επίστης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αισθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἢ μέση των) ;

*Σημερόν... γεέ... μετασι... λιμναία (μετασι)
μετασιμετασι... ονειδι... γεέ... λιμναία...
γεέ... γιοια... διασημα...*

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχὴ ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἥμν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

..... Τί... πρέπει... αναφένει... για... την... ἑβδομάδην.
..... ν.λ. Αρχίσειν... να... θερισμόν.

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

..... Να...
.....
.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἕνα μέρος αὐτοῦ ὀδέριστον. Τί κάμουν τοὺς στάχυς ποὺ μένουν ὀδέριστοι ; (Εἰς τινας τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸς σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυς πλέκουν σταυρὸν ἢ γαθαν, τὴν ὅποιαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι

ἔθιμον.....

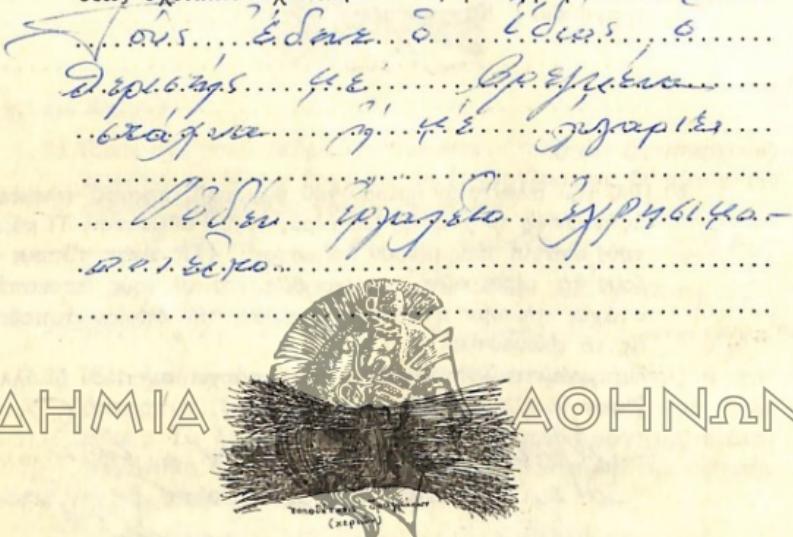
..... Μέσα... για... πάρα... τον
..... Διαρρέων... Σεμαντήρων... γονιμού
..... γιασεις... μα... ζυγα

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἢτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἔσπέρας ἢ μήπως ἐπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

..... Αγαθων... για... τα... τον
..... Δερισμένων.

- 2) Πώς έγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυς καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδενοντο· μὲν κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἴδιαν θέσιν ἢ συνεκντρώνοντο εἰς ώρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ὄγρου ; Πόσα δεμάτια συνεκντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

ε.' Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἥρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Τέως' αὐτῷ παρασκευασμα.

Πότε γίνεται ή σπορά ή τό φύτευμα αύτης.....

.....*D. No... γρ. ρα. χρ. έκρος. Ρέβρον-*
.....*αρσον. μετ' Αγριουσον.*.....

- 2) Πώς έγίνετο (ή γίνεται) ή έξαγωγή (βγάλσιμο) τῶν γεωμήλων ἀπό τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον η μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν η φωτογραφίαν.....

.....*Με... ρα... παπαζή*.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑ

- 1) Εσυνηθίζετο παλαιότερον τὴ διατροφὴ τῶν ζώων κατὰ τὸν χείμωνα μὲ ἵπτρα χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Εάν ναί, περιγράψατε πῶς έγίνετο η καλλιέργειά του, ἔπειτα η κοπή, η ξήρανσις καὶ η φύλαξις αὐτοῦ.....

.....*Να. Η... μεριζόμενοι.... κατ.*
.....*γι. ν. σαν... γι. σαν... μετ... παν*
.....*αγ. σαν... διαμηχαστή... κάβε-*
.....*τέλε... εν. κυρίζερον... διεπαν... βαν. μ. παρά*
.....*δημιαρα γρασίδα... προστίνε μετ. αποδημείσερος*
2) Πότε ένερίζετο ὁ σανός καὶ μὲ πτοῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.).*Με!... τα γέρα μετ' ρο*
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα η φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσμιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἔχρησιμο-ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετά τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν διοματολογίαν, ώς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας)

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλωνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

*Μεταφέρονται... εἰς... τὸ... ἄλωνι...
νι, αγνοία... εἰς... χωρίου...*

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χῶρος ὃπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμὸν δεματία. Εἰς τίνας τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμανιστρά, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθετοῦσις εἰς σωρόν
Υπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως ;

- 3) Ύπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνι διὰ τὸν ἀλωνισμὸν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἔγινετο παλαιότερον ὁ χωρισμὸς τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χῶρον, δηλ. ὅχι εἰς τὸ ἄλωνι;

*Ανέκαθεν... παλαιότερον...
ἔγινετο... παλαιότερον...
μαζ... ὁ... χωρισμός... τοῦ... γεννήματος*

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

? Εγιν... μαζ... τού... χωρίου...

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλάς οἰκογενείας, πᾶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. μὲ ποιάν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

.....
.....
.....

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;

.....
.....
.....

- 7) Εἰδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς τῶν)· π.χ. χωματάλωνο (μὲ δάπτεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπτεδον ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἑκάστου καὶ παραθέσατε σχέδισμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

.....
.....
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΩΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλόνι ἑκαστὸν ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου: καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθεως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων).

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἀλωνισμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

.....
.....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

- 11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιίας εως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ὀχυρωποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερούμενων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τούτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ διπλινοῖς στῦλοις, ὕψους δύο μετρων (καλούμενος στηγερός, στρούλουμέρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ἄ.), ἀπὸ τοῦ ὅποιού ἔξαρτωνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρῳ σχεδιστγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἔτερον ἄκρον τοὺν τὰ ζῷα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.

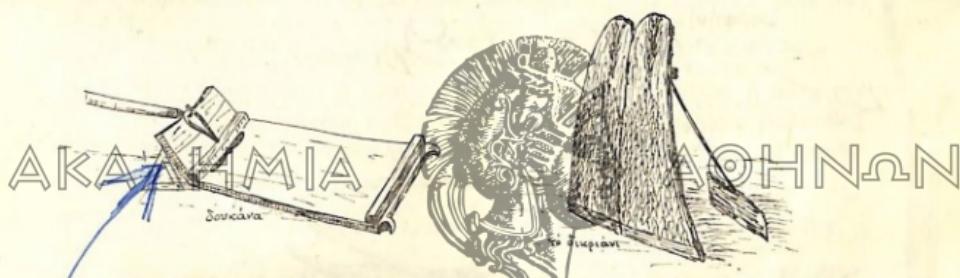
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΟΖΗΝΗ

- β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τούτον τοῦ ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνόστυλον μὲ τὰ ζῷα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῷα περιφέρονται συνδεδέμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὅποιον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν λαιμὸν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες και σχετικάς φωτογραφίας ή ίχνογραφήματα).....

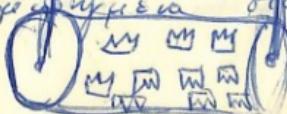
.....Μ.ε!.....γιγρ.ν.....ώσ.τα.....εξε.αλαγραφικα

γ) Ποῦ διντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανις εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὗτη ὀπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἔζευγμένων ζῷων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ὀπαντῷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίστης πᾶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἡλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἀλωνιστικὸν μηχάνημα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὅσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἡλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζῷων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

Τιγν.....πον.....ἀποτέλεσμα.....πον.....γρηγορεσσα
εἴκασ.....δι?.....αγάνασσα.....με.....βόδασε.....έσο.....κοίν.....ζέισο
ματ.....γρηγορεσσα.....εει.....η.....γεροσε.....έιν
γονιδια.....βιαστηρον.....εη.....παν.....ειγιαντριανόν.....ειροσ
βιερον.....εη.....εη.....εη.....εη.....εη.....εη.....εη.....εη;
κού.....δωοιού.....ειντε²¹.....ειρηνηέα.....ειρηνηέα.....ειρηνηέα
δησα.....

- δ) Άπο ποίαν ώραν τής ήμέρας άρχιζει ο άλωνισμός, κατά ποίαν δε διακόπτεται διά νά την έπαναληφθῆ τήν έπομένην;

Από... 10 π.μ. μεγάλα... την ημέρα... αγάπα...

- 12) Ποια άλλα άλωνιστικά έργαλεια είναι έν χρήσει; (Είς τινας τόπους χρησιμοποιεῖται έπιμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ στικρὸν ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Ποιαλέγαντας οπρανις

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ άλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῷα ἢ τὸ άλωνιστικὸν μηχάνημα τοὺς ἀκόπους στάχυς;

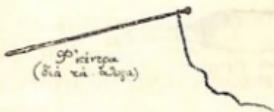
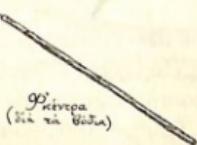
Ναι'

- 14) Ήτο έν χρήσει ειδικὴ άλωνόβεργα διά τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῴων; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι' ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος είχε καὶ ποία ἢ κατασκευή της; (Σχεδιάσσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

Ποιαλέγαντας οπρανις... μαγειστρός... μαγειστρός...
εισό... μαγειστρός... μαγειστρός... εισό... μαγειστρός... μαγειστρός...
ειριστανεις ειριστανεις ειριστανεις ειριστανεις ειριστανεις ειριστανεις

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἡλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

..... 8-10 Λεγακένια..... μετε..... χρόνια.....
..... 5-6 στρώσεις.....

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπόν; (Ἐν Κρήτῃ: μάλαμα)

..... Κάτια..... Τσιούτημα..... σιαγαστά.....

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν: ὁ ἕδιος ὁ γεωργὸς μὲν ἕδικά του ζῆσα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταί (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. πεστάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωνιστές), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδιά ἢ ἄλιγγα καὶ ἀνελαμβάνον τὸν ἀλωνισμὸν.

ΑΚΑΔΗΜΑ ΔΩΝΗΣ
Περιστέρες..... αστερισμοί..... σιαγαστά.....
μωροί..... έγγραφα..... γλυπτά..... Σιάρερ
οἱ ἕδιοι..... μετε..... εργά..... φραγκόγλα.

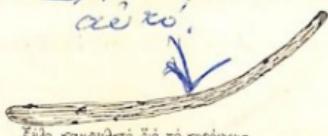
- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲν ζῆσα καὶ μὲν ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἀλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲν χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπτανον) ἢ μὲν ἄλλον τρόπον; (Βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

? (?)

- 19) 'Ο κόπτανος οὗτος πῶς ἐλέγετο' ἐκ πιούν ξύλου κατεσκευάζετο πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ πιοίν τὸ σχῆμά του;

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποια δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου

(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.)... *τέλα... τελα... μαζικόν*
ρεβιθιά... μαζικόν... γραφείαν ουδεις έτερον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

“Υπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; ‘Ανελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ’ ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν;

*Τέλα... μαζικόν... γραφείαν... τέλα...
αριμογενέσιας...*

- 21) Ποῦ ἐτοπιθετοῦντο (έξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ’ εύθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ήμέραν;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων; (Περιγράψατε λεπτο-
μερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς,
παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

.....
ταχύων... εἰς αγριόν... παραθέτεται... ταχύων...
ταχύων... παραθέτεται... παραθέτεται...
ταχύων... παραθέτεται... παραθέτεται...
ταχύων... παραθέτεται... παραθέτεται...

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῷων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου,
ἔτραγουδοῦντο τραγούδια; 'Εάν ναί, ποῖα;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν
συντονισμὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἔργασίας;

? !

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.
Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμὸς κλπ.). (Περιγρά-
ψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν
Αίτωλίᾳ: λειώμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Μὲ ποιὸν ἔργαλεῖον σωρεύεται
τὸ λειώμα διὰ τὸ λίχνισμα· πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην:
θρινάκι, εἰς Αίτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, ἀλλαχοῦ: δικιργιάνι)
καὶ ποιὸν τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

Q. Ερ. Ηλ. Κρ.

'Ο σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπόν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοτόπον γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

.....ουρος.....ζίγει.....οργή.....κασ.....επίσημος,
.....ελα?.....αύραν.....κούρα.....επ.ει.καν.....στενόρ
.....ει.....για.....εκί.....επο?.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα; (Πῶς λέγεται τοῦτο: φτυάρι, θρινάκι; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Φερνάτη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει). ἄνδρας γυναῖκα εἰδικὸς λιχνιστής ἐπ' ἀμοιβῇ;

Και.....άνδρα.....και.....γυναικες.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρά τεμάχια τῶν στοχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινας τόπους καλούνται: κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπός ἀπὸ τοὺς κοντύλους ἢ τὰ κόμπια; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ώστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῆτος κλπ;

.....φερνάτη.....μοναστι.....τι.....εποι.....
.....να!.....μωναστι.....φορ.....και.....
.....αγγα.....και.....διδον.....στε.....
.....για.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα; Ποῦ ἀπαντάται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαθούλισμα καὶ καρπολώνεμα) διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

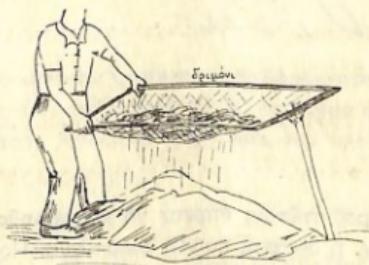
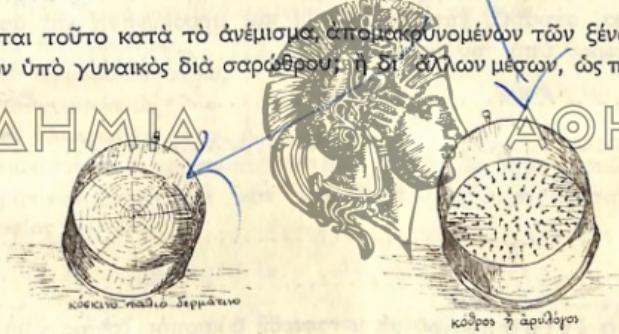
Σένιον γλυκαράς δεινότερας αγανωνισμού.

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα, πῶς γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

*Με τοι φαραγγίσασα οὐδὲ τοι δρεπό-
γνωμα . . . διατομή μοισιών της δρεμούσου*

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, απομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν ὑλῶν ὑπὸ γυναικός διὰ σαρώθρου; Η δι' ἄλλων μεσῶν, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΙΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ δόπας διαφόρων μεγεθῶν π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὑλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἣ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἔργων καὶ σκευῶν)

M. Δρέπανον εἰς μολ. φ.ενδον
..... οτ.επα.ι.μο' (μο.σκα.ια.)

- 7) "Οταν ἑτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποιὸν ἔργων σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφὴ του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἔργων τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ,

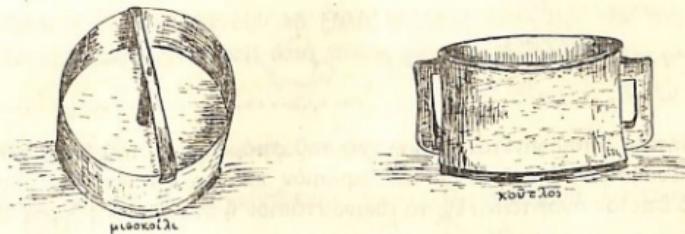
- 8) "Αλλα ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σῖτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

Διδάσκων

- γ'. 1) Ποῖαι ὁφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἄλωνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. "Ηρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἄλωνι; Μὲ ποιὸν μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητά του εις δύκαδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ίχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικάς εἰκόνας).

.....*Oidei... γυναικείοντα.*.....

- 2) Ποια ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εις εἶδος εις τὸ ἀλώνι;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μετρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικός, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ίχνογραφήματα ἡ φωτογραφίας αὐτῶν)

.....*τοιούτων, της αιώνιας από τοσούτης μείον τοιχία περιεγέρεις, της τοιχίας περιεγέρεις.*.....

- 3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγὴ (ό καρπός) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποια δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἔκαστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας)

.....*Εις της οικίας περιεγέρεις περιεγέρεις περιεγέρεις.*.....

- 4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρώνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εις την υπαιθρον ;

..... πραγματικον σταθμον

- 5) Πώς έγίνετο (μη γίνεται) ή διαλογή του σπόρου. Κατά τήν διάρκειαν του θερισμού άπό τούς καλυτέρους στάχυς ή μετά τὸ ἀλώνισμα ;

..... πραγματικον σταθμον

- 6) Μήπως όπου γίνεται ή διαλογή του σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ή μετά τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων, τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ή ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ;

..... πλεκτη

Πώς λέγεται ή πλεκτή σύτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται. πράξη ποιῶν σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ήμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' έθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἄναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ υπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰουδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αύγουστου κλπ.)

..... πραγματικον σταθμον

..... πραγματικον

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αύτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

Φανός.....

β'. 1) Ποιοι άνάπτουν τήν πυράν" παιδιά, ήλικιοι μένοι, ποιος άλλος ;....

Παιδιά!..... οικεία! Επιγράψεις.

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τήν πυράν. Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, ἀπὸ ποιον μέρος ;.....

Τα..... οικεία! Λύση! γράψων
..... οικεία! γιαράρισα.....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Κανά!..... έγρα..... δάκρυσεις..... έγρα.....
ηγέρας..... τεχ..... σειράρχος.....
ει..... γιασορέα..... γάτανισά και

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποιαί αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπουν διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχάι, διάφοροι ἐπικλήσεις, δόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος. Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα

Τοι..... Αγιοι..... Σωάντα.....
Εγαίον..... κόν..... εγέδων.....
μωρό!..... γένε..... θεοίγ' γατα.....
κατ..... παντέρατα.....

2) Πηδήματα, χοροί γύρω ἀπὸ τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

Πηδον..... μει..... γρεμον
γύρω..... δεδε..... τη..... γρανον.....

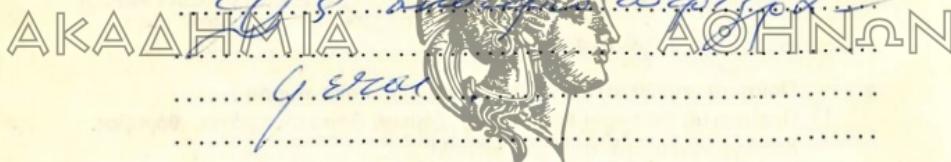
- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουσούδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιᾶς κλπ.)

Στις..... 23..... ? Σανάν..... γέννασαν
γέννα..... στεφάνου..... της..... πρωτομαγιᾶς.....
γέννα.....
γέννα.....

- 4) Καίονται (ἢ ἔκαίοντο) όμοιώματα· π.χ. κατά τὸ Πάσχα όμοιώματα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΟΙΩΝ

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ